

4511.47

0-385

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ІНСТИТУТ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ

ОГНИСТА КАТЕРИНА МИКОЛАЇВНА

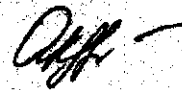
УДК 796 + 373.3

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ
КУЛЬТУРИ ПЕРШОКЛАСНИКІВ

24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
наук з фізичного виховання і спорту

Львів – 2003

Дисертацією є рукопис.
Роботу виконано в Тернопільському державному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
Шняв Богдан Михайлович,
Тернопільський державний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, завідувач кафедри теоретичних основ і методики фізичного виховання.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Вільчковський Едуард Станіславович,
Львівський державний інститут фізичної культури, професор кафедри теорії і методики фізичного виховання;

кандидат педагогічних наук, доцент
Презліта Ганна Василівна,
Прикарпатський університет імені Василя Стефаника, доцент кафедри теорії і методики фізичної культури і спорту.

Провідна установа: Національний університет фізичного виховання і спорту України, кафедра теорії та методики фізичного виховання, рекреації та оздоровчої фізичної культури, Державний комітет України з питань фізичної культури і спорту, м. Київ.

Захист відбудеться 10 липня 2003 року о 11 годині 30 хвилин під час засідання спеціалізованої вченої ради К 35.859.01 Львівського державного інституту фізичної культури за адресою: м. Львів, вул. Костюшка, 11.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотечі Львівського державного інституту фізичної культури (79000, м. Львів, вул. Костюшка, 11).

Автореферат розіслано 6 червня 2003 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.М. Вацеба

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність. Успішне вирішення завдань соціально-економічного розвитку України потребує від кожної людини не тільки якісної професійної підготовки, але й належного рівня культури, зокрема фізичної. Важливо, щоб кожен член суспільства правильно ставився до свого здоров'я, своїх фізичних рис і здібностей, розумів їхню особисте і соціальне значення, відчував і реалізовував внутрішню потребу фізичної і духовної досконалості. Тому у законах України "Про освіту", "Про фізичну культуру і спорт", Державній національній програмі "ОСВІТА" (Україна XXI ст.), "Державній програмі розвитку фізичної культури і спорту в Україні" поставлена мета створити умови, за яких будуть покликані до життя творчі сили молодшої особистості, відкритися простір до її активної самореалізації.

Актуальною в цьому контексті є проблема набуття учнями фізкультурних знань, культури рухів, формування пріоритету здоров'я, що має посідати одне з чільних місць у системі найвищих ціннісних орієнтацій людей різних соціальних і вікових груп, і на цій основі покращення фізичного стану. Успішне розв'язання цієї проблеми можливе лише за умови цілеспрямованого, комплексного вирішення завдань з формування фізичної культури кожної особистості, починаючи з раннього віку і впродовж усього життя.

Окремі шляхи удосконалення процесу фізичного виховання молоді досліджувалися багатьма вченими:

- використанню народних ігор і традицій у фізичному вихованні учнів молодшого шкільного віку присвятили свої дослідження Воробей Г.В. (1995), Делюхіна М.В. (1996), Сфімова Л.Г. (1992), Левків В.І. (1997), Приступа С.П. (1995), Цюнь А.В. (1996);

- методологічні основи фізичного виховання учнів розглядаються у дослідженнях Борисенка А.Ф. (1997), Ведмеденка Б.Ф. (1993), Дубогай О.Д. (1989), Дуркіна П.Ф. (1994), Зубалія М.Д. (1998), Куца О.С. (1995, 1998), Шияна Б.М. (2001, 2002), Круцевич Т.Ю. (2000, 2001);

проблему навчання фізичних вправ учнів початкових класів досліджували Ареф'єв В.Г. (1997), Козленко М.А. (1985), Столітенко В.В. (2001, 2002), Борисенко А.Ф. (1997), Цвек С.Ф. (1989);

психолого-педагогічне обґрунтування процесу фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку розкривається у працях Веняковського Е.С. (1997, 1998), Волкова Л.В. (1980), Коїносова В.В. (1992), Круцевич Т.Ю. (1999), Хоменко Н.Н. (1992).

Водночас, незважаючи на такий широкий спектр досліджень, проблема формування особистої фізичної культури першокласників вивчена недостатньо. Зокрема, не дослідженими залишаються компоненти, показники.

107

критерії їх оцінки та педагогічні умови формування фізичної культури учнів молодшого шкільного віку, що і спонукало нас до вивчення означеної проблеми, визначено тему, об'єкт, предмет і мету дослідження.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження проводилося відповідно до теми 1.2.11 Зведеного плану науково-дослідних робіт у сфері фізичної культури і спорту на 1998-2000 рр. Державного комітету з фізичної культури і спорту "Оптимізація процесу фізичного виховання шкільної молоді" (лист Державного науково-дослідного інституту фізичної культури і спорту №18/286 від 16.03.99 р.); Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2001-2005 рр. Державного комітету молодіжної політики, спорту і туризму України (номер державної реєстрації 0102U005721). Роль автора полягає у розробці змісту, форм, методів навчально-виховної роботи, педагогічних умов, спрямованих на формування особистої фізичної культури першокласників.

Об'єкт дослідження - процес фізичного виховання молодших школярів загальноосвітньої школи.

Предмет дослідження - зміст, форми та методи формування особистої фізичної культури першокласників у процесі їх фізичного виховання.

Мета дослідження - розробити і науково обґрунтувати методику формування особистої фізичної культури першокласників та експериментально перевірити її ефективність.

Відповідно до предмета і мети визначено такі **завдання дослідження**:

1. Визначити склад і структуру фізичної культури особистості.
2. Розробити критерії оцінки особистої фізичної культури учнів перших класів.
3. Розробити зміст, форми і методи навчально-виховної роботи, спрямовані на формування особистої фізичної культури першокласників.
4. Визначити педагогічні умови формування особистої фізичної культури першокласників та експериментально перевірити їхню ефективність.

Методи дослідження - вивчення літературних джерел і документальних матеріалів; теоретичний аналіз і синтез; педагогічні спостереження; опитування (анкетування, бесіди); педагогічний експеримент; тестування; методи математично-статистичної обробки даних.

Наукова новизна дослідження:

розкрито сутність і структуру поняття "фізична культура особистості";

вперше розроблено методику визначення позитивних критеріїв оцінки ступеня сформованості особистої фізичної культури учнів перших класів;

визначено педагогічні умови організації навчально-виховного

процесу, спрямованого на формування особистої фізичної культури першокласників, які включають: творче використання національних традицій фізичного виховання, урахування їхніх регіональних особливостей, урахування індивідуальних інтересів, потреб, мотивів та рівня підготовленості школярів основних рухів їх активності; структурну довершеність процесу формування особистої фізичної культури; систематичне оцінювання педагогічної ефективності процесу формування особистої фізичної культури учнів молодших класів з метою вдосконалення його змісту та форм:

- розроблено спосіб обчислення рівнів особистої фізичної культури;
- обґрунтовано використання коефіцієнта значимості при оцінці особистої фізичної культури.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що на основі його результатів розроблено і впроваджено у практику фізичного виховання учнів перших класів загальноосвітніх шкіл №23, 11, 3 м. Тернополя і села Заволське Чортківського району методичні рекомендації з формування фізичної культури молодших школярів у процесі фізичного виховання. Методичні рекомендації через мережу книговидавництва розповсюджено в інших областях України.

Основні положення дисертації можуть бути використані при формуванні змісту навчальних програм із фізичної культури для учнів початкових класів; при підготовці підручників та посібників із теорії та методики фізичного виховання; у процесі навчання студентів фізкультурних навчальних закладів та факультетів підготовки вчителів початкових класів; при підвищенні кваліфікації вчителів фізичної культури і початкових класів; при вивченні відповідного розділу педагогіки.

Особистий внесок дисертанта полягає у науковому обґрунтуванні поняття "особиста фізична культура учня молодшого шкільного віку", розробці компонентів, показників та критеріїв оцінки особистої фізичної культури учнів перших класів, а також форм, засобів, методів навчально-виховної роботи і педагогічних умов, спрямованих на формування фізичної культури першокласників.

Апробація результатів дисертаційного дослідження здійснювалася шляхом виступів, опублікування тез, статей на Шостій всеукраїнській науково-практичній конференції "Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, спорту дітей-інвалідів та валеологічної освіти в навчальних закладах України" (Кіровоград, 1998); Третій всеукраїнській науково-практичній конференції "Сучасні проблеми розвитку теорії та методики спортивних і рухливих ігор" (Львів, 1999); міжнародних наукових конференціях "Молода спортивна наука України" (Львів, 2000-2001); науково-практичній конференції "Кінезіологія в системі культури" (Івано-Франківськ, 2001); науково-

методичній конференції "Концепція розвитку галузі фізичного виховання і спорту в Україні" (Рівне, 2001), а також на загальнофакультетських та кафедральних науково-методичних конференціях Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (1999-2002 рр.).

Публікації. Основні положення дисертаційного дослідження висвітлено у 3 навчально-методичних посібниках, 5 статтях у наукових фахових виданнях України і 7 матеріалах міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій. Усі праці виконано о особисто.

Структура та обсяг: робота складається зі змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел, 24 додатків. Повний обсяг дисертаційної роботи становить 263 сторінки.

Результати власних досліджень представлені у 26 таблицях, 3 рисунках. Матеріал, який не увійшов до основної частини дисертації, представлений у 24 додатках.

Список літератури включає 289 джерел, з них 8 іноземних.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання дослідження; розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; подано інформацію про апробацію результатів дослідження.

У першому розділі "**Теоретичні засади формування особистої фізичної культури учнів загальноосвітньої школи**" проаналізовано наукову літературу з проблеми формування особистої фізичної культури та визначено, що фізична культура є тією частиною загальної культури людини, яка виражається ступенем розвитку її фізичних сил, рухових навичок та здоров'я. Поряд із цим виявлено, що більшість науковців під особистою фізичною культурою розуміють лише виконання фізичних вправ, а не втілення у самій людині результатів використання матеріальних і духовних цінностей фізичної культури в широкому розумінні цього поняття.

Ми дотримуємося визначення, за яким фізична культура особистості – це сукупність властивостей людини, яких вона набуває у процесі фізичного виховання і які виражаються в її активній діяльності, спрямованій на всебічне удосконалення своєї фізичної природи та ведення здорового способу життя.

У науково-методичній літературі розкриваються мотиви (навчально-пізнавальні, процесуальні, результативні, опіюючи соціально-значимі, комфортного психічного стану), засоби та методи формування інтересу до занять фізичними вправами; відзначається провідна роль вихователя та місце батьків у цьому процесі; розкриваються психологічні та морфо-функціональні особливості розвитку літнього організму.

Аналіз наукових публікацій виявив низький рівень рухової активності молодших школярів, що характеризує стан фізичної культури учнів загальноосвітніх шкіл.

У другому розділі **“Методика та організація дослідження”** представлені відомості про організацію і континент обстежених та етапи дослідження, розкрито методiku його проведення.

На основі узагальнення літературних джерел та результатів оцінювання визначено компоненти та показники особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку.

Оціночні шкали сформованості особистої фізичної культури учнів початкових класів будувалися на основі перцентильної шкали відповідно до рекомендацій Metiviera et al (Leger L., 1980) і передбачали п'ять рівнів оцінки: високий, вищий за середній, середній, нижчий за середній, низький.

Рівень сформованості особистої фізичної культури ми визначали у 100 першокласників загальноосвітньої школи села Заводське Чортківського району (20 хлопчиків, 23 дівчинки) та загальноосвітньої школи №23 міста Тернополя (28 хлопчиків, 29 дівчаток) у першому семестрі (вересень-жовтень) 2000-2001 навчального року.

Рівень особистої фізичної культури учнів визначався шляхом оцінки окремих її показників, а саме: відвідування уроків фізичної культури; середнього бала успішності; знань, умінь і навичок із фізичної культури; фізичної підготовленості; рівня здоров'я; участі у змаганнях різного рангу та у фізкультурно-оздоровчих заходах; виконання учнем фізичних вправ самостійно і відвідування спортивних секцій. Оцінки за названі показники заносилися до картки особистої фізичної культури.

Результати констатуючого експерименту враховувалися нами в процесі розробки експериментальної програми формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку.

Експериментальна програма формування особистої фізичної культури першокласників передбачала вдосконалення і модифікацію традиційних форм занять та використання ефективних методів і засобів, які забезпечували належні педагогічні умови проведення різних форм занять фізичними вправами.

Для перевірки ефективності експериментальної програми була сформована експериментальна група (ІГ), що включала 51 першокласника (27 дівчаток і 24 хлопчики), які працювали за розробленою нами програмою формування особистої фізичної культури. Заняття в ІГ тривали протягом 2000-2001 навчального року. Уроки фізичної культури проводився учителем фізичної культури, а позаурочні форми – вчителем-класоводом; вони відповідали розробленим нами рекомендаціям.

У контрольній групі (КГ), яка включала 49 дітей (25 дівчаток і 24

хлопчиків), процес фізичного виховання здійснювався традиційно.

У третьому розділі **“Рівень сформованості особистої фізичної культури першокласників та його оцінка”** нами проаналізовано результати опитування вчителів фізичної культури та початкових класів Тернопільської, Львівської, Волницької, Івано-Франківської, Чернівецької, Хмельницької та Закарпатської областей, професорсько-викладацького складу Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Національного педагогічного університету імені Михайла Драгоманова, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, Волинського державного університету імені Лесі Українки, Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету, Прикарпатського університету імені Василя Стефаника, Львівського державного інституту фізичної культури, Національного університету фізичного виховання і спорту України: студентів випускних курсів факультетів фізичного виховання і підготовки вчителів початкових класів Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Більшість (68,1%) із числа всіх опитаних висловилися за те, що провідним показником сформованості фізичної культури молодшого школяра є належний стан здоров'я, який має стати стрижнем процесу фізичного виховання.

Переважна більшість (92,68%) респондентів вважає, що у процесі формування фізичної культури молодших школярів мають домінувати знання про здоровий спосіб життя та знання техніки безпеки під час виконання вправ.

Немає єдиної думки серед респондентів щодо ролі учасників процесу фізичного виховання у формуванні фізичної культури молодших школярів. Трохи більше половини (52,6%) респондентів висловилися за провідну роль батьків у цьому процесі. Пояснюється це, з одного боку, тим, що батьки найбільше часу проводять з дітьми саме молодшого шкільного віку і мають можливість впливати на них, а з іншого, вони є авторитетом для дітей, і це створює сприятливе психологічне тло для формування основ фізичної культури.

Другу позицію займають педагоги (23,6%), які мають керувати процесом формування фізичної культури молодшого школяра.

Ролі самої дитини респонденти відводять третю позицію. Додаткові інтерв'ю з цього питання виявили причини такого становища. Більшість респондентів вважає, що у цьому віці дитині потрібно створити належні умови для того, щоб вона виконувала запропоновану програму її

Окрема група респондентів вважала зазначених дітей не як суб'єкт педагогічного процесу, а як його об'єкт. Такі твердження, на нашу думку, є помилковими, хоча окремі позиції можна приписати окремим дітям в цьому

він ще не в змозі осягнути певні закономірності, на яких базується процес фізичного виховання, і може лише виступати в ролі "матеріалу", з якого "ліпиться" особистість. Ми стоїмо на позиціях всебічності, комплексності розвитку особистості, починаючи вже з молодшого шкільного, а то й з дошкільного віку. Учень повинен знати, що, формуючи власну фізичну культуру, він здобуває ті неопіненні знання й уміння, які стануть йому у пригоді протягом життя, здатні допомогти досягнути успіху у будь-якій справі.

Респонденти зовсім не надають значення у процесі формування фізичної культури молодшого школяра громадським організаціям і релігійним громадам. Оскільки фізична культура охоплює не лише фізичну, але й духовну сферу людини, то у цьому процесі вагому допомогу можуть надати релігійні громади і громадські організації. Координатором цієї співпраці повинен бути вчитель фізичної культури. Очевидно, що з відомих причин це ще не відбувається, а вища школа в зазначеному напрямку ще не забезпечує належної підготовки.

Через обмежене фінансування значно знизили свій вплив на молодь спортивні організації, що засвідчує результат опитування.

Цінною, на нашу думку, є інформація щодо значення різних форм занять у процесі формування фізичної культури молодшого школяра. Більшість опитаних (68,7%) висловилися за те, що найбільш ефективно процес формування фізичної культури молодшого школяра відбувається на уроках. Другу позицію займають позаурочні, тренування самостійні заняття фізичними вправами. Причину такого становища ми вбачаємо у тому, що у зв'язку з розвитком технічного прогресу (комп'ютерні ігри, Інтернет-система та ін.) діти менше уваги приділяють самостійним заняттям фізичними вправами.

Останнє запитання анкети ми намагалися з'ясувати, чи можливо формувати фізичну культуру молодших школярів в умовах, що склалися в суспільстві на сьогодні. Більшість респондентів (71,3%) висловилися за те, що якісно формувати фізичну культуру молодших школярів в умовах сьогодення неможливо. Для виявлення причин таких суджень ми запропонували респондентам ширше викласти свої аргументи. Найсуттєвішими з них виявилися такі: недостатня кількість годин, що виділяється на фізичне виховання у школі; погате матеріальне забезпечення галузі; низький рівень науково-методичного забезпечення процесу формування фізичної культури школярів; відсутність комплексного підходу до процесу формування фізичної культури молодших школярів (окремо розробляються і впроваджуються методики засвоєння теоретичних знань, навчання, оздоровлення, формування окремих умінь, удосконалення фізичних якостей).

Водночас майже третина опитаних виждала, що в умовах, які склалися, можна якісно формувати фізичну культуру молодших школярів. Усе залежить у першу чергу від учителя, від його здатності залучити до цього процесу всі

атаквалетні сторони.

На основі аналізу науково-методичної літератури та результатів опитування нами розроблено структуру формування особистої фізичної культури, яка включає три компоненти, кожен з яких має відповідні показники (рис. 1).

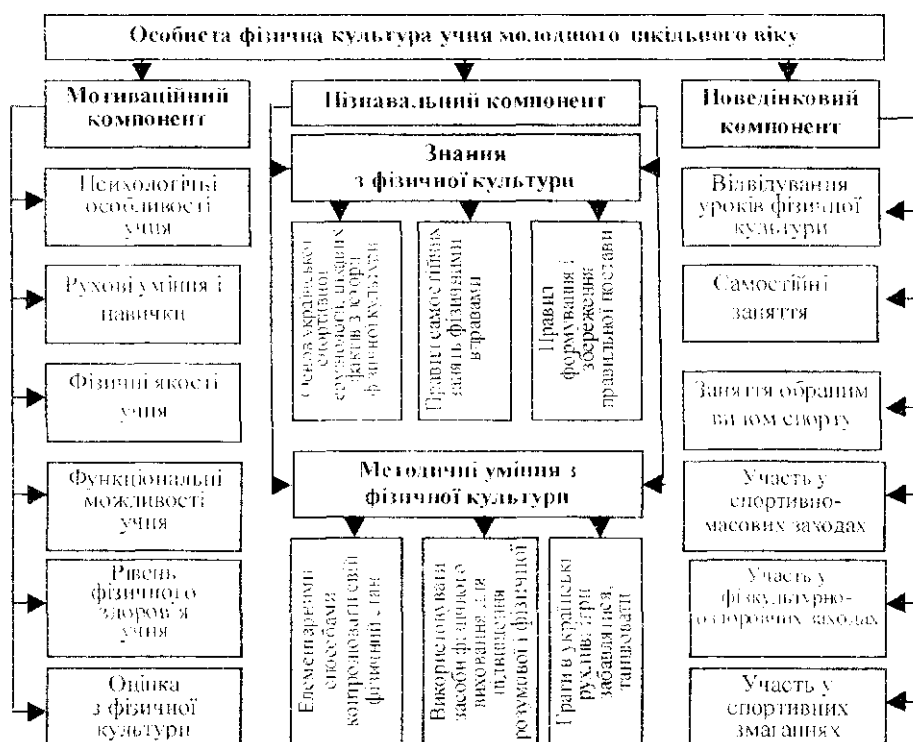

Рис. 1. Структура особистої фізичної культури учня молодшого шкільного віку

Оцінка рівня сформованості особистої фізичної культури молодшого школяра складається з оцінок окремих показників, які утворюють певні структурні компоненти. Оцінка за показник обчислюється з урахуванням коефіцієнта його значимості. Такий спосіб обчислення дає нам можливість, по-перше, оцінити розвиток кожного показника та компонента; по-друге, визначити значимість різних показників у структурі особистої фізичної культури і, по-третє, дозволить повнішим врахувати за допомогою

обчислювальної техніки.

Загальний рівень сформованості особистої фізичної культури ми визначали на основі перцентильного аналізу. Відносно до рекомендацій Metivierg et all (Egerer I., 1980), до низького рівня сформованості особистої фізичної культури відносяться результати, що можуть показати 80% учнів, нижчого за середній – 60-79%, середнього – 40-59%, вишого за середній – 20-39%, високого – менше 20% учнів. Перцентильна шкала сформована на базі сторінкової шкали.

Аналіз результатів констатуючого експерименту дозволив розробити рівні сформованості особистої фізичної культури першокласників (табл. 1).

Таблиця 1

**Рівні сформованості особистої фізичної культури
міських і сільських учнів**

Рівень	Перцентил	Оцінка в балах			
		Міські учні		Сільські учні	
		Дівчата	Хлопці	Дівчата	Хлопці
Високий	19% і менше	74-100	73-100	70-100	71-100
Вищий за середній	39-20%	68-73	65-72	65-69	67-70
Середній	40-59%	64-67	59-64	58-64	63-66
Нижчий за середній	60-79%	52-63	46-58	46-57	50-62
Низький	80% і більше	0-51	0-45	0-45	0-49

Зушиномося на оцінні показники, які формують зміст структурних компонентів особистої фізичної культури першокласників.

Найнижчий рівень сформованості особистої фізичної культури (7-28,1%) зафіксований за показником знань і методичних умінь із фізичної культури. Зауважимо, що такий невідповідний стан знань і умінь учнів виявлено при майже 100 відсотків успішності та відвідуванні учнями уроків. Це свідчить про незадовільний стан кількісного фізичного виховання молодших школярів та неадекватність оцінювання вчителями учнів із предмета "Фізична культура".

Низький рівень було продемонстровано учнями і за показниками, що характеризують участь у змаганнях (0-28,8%) та заняттях у спортивних секціях

(0-26,7%).

Аналіз морфо-фізіологічних показників та показників життєвих проявів характеру, які детермінують фізичне здоров'я, виявив, що вони знаходяться на рівні 65% від максимального і можуть бути значно покращені.

Аналіз стану особистої фізичної культури першокласників виявив нерівномірність її показників як у міських, так і у сільських учнів. Ця нерівномірність спостерігається між дівчатками і хлопчиками. У дівчаток краще сформовані такі показники, виконання фізичних вправ самостійно, знання та практичні уміння з фізичної культури. У хлопчиків рівень фізичної підготовленості, участь у фізкультурно-оздоровчих заходах та відвідування спортивних секцій. Сформованість особистої фізичної культури першокласників знаходиться на нижчому за середній рівні як у міських, так і у сільських школярів (табл. 2).

Таблиця 2

**Стан особистої фізичної культури першокласників
(констатуючий експеримент)**

Учні	стать	n	Сума балів	
			M_x	S_{ms}
Міські учні	X	28	55	0,84
	Д	29	56	1,04
Сільські учні	X	20	55	0,92
	Д	23	53	0,73

У четвертому розділі “**Методика формування фізичної культури першокласників та експериментальна перевірка її ефективності**” описуються шляхи впровадження теоретичних ідей у практику, розкриваються форми, засоби, методи, методичні прийоми та педагогічні умови формування особистої фізичної культури молодших школярів. Для досягнення позитивного ефекту у процесі формування особистої фізичної культури молодших школярів нами використовувалися:

а) форми інтегровані заняття (фізична культура та ознайомлення з навколишнім, розвиток мовлення, ознайомлення з природою, музикою); спостереження батьками уроків фізичної культури в школі; сюжетні заняття; фізкультурні заняття, що складаються із сучасних та народних рухливих ігор;

ранкова гімнастика з використанням танцювальних рухів, імітаційних вправ, хулющого слова; заняття "Гурбуємо про своє здоров'я"; фізкультурні розваги, спортивні вікторини; дидактичні гри на спортивну тематику; вирізані фізкультхвилинки на предметних уроках; рухова діяльність дітей у позаурочний час; індивідуальна робота з малорухливими та ослабленими дітьми; екскурсії до спортзалів, стадіонів; спостереження тренувань і змагань.

б) засоби - використання художнього слова (віршів, оповідань, казок) та фольклорних матеріалів (загадок, прислів'їв, віршичок, скоромовок, пісень) на фізкультурно-спортивну тематику; розгадування спортивних кросвордів із дітьми; збагачення вправ новими руховими завданнями; оформлення альбомів на спортивну тематику та розгляд ілюстрацій, картин, таблиць; використання на заняттях із фізкультури етюдів, вправ, ігор, пенхогімнастики; впровадження різноманітних ігор з елементами змагання, естафет; широке використання спортивних вправ та ігор з елементами футболу, баскетболу;

в) методи та методичні прийоми навчання - запитання, нагадування, зауваження, уточнення, переконання, заохочення, оцінка; бесіди; використання ігрового методу; використання пошукових ситуацій, евристичних запитань, логічних завдань; ускладнення правил ігор та введення варіантів; урізноманітнення фізкультурного обладнання та його раціональне використання; використання природного середовища для проведення різних вправ на вдосконалення основних рухів; проведення занять під музичний супровід; створення відповідних умов для самостійної рухової діяльності;

г) педагогічні умови формування особистої фізичної культури учнів перших класів такі: творче використання національних традицій фізичного виховання, врахування їхніх регіональних особливостей; урахування інтересів, потреб і мотивів школярів - основних рухів їхньої активності; детальна розробка програм покращення рівня сформованості компонентів особистої фізичної культури; активна участь у процесі формування особистої фізичної культури кожного школяра; урахування індивідуально-типологічних особливостей розвитку учнів і рівнів їхньої підготовленості; структура довершеності процесу формування особистої фізичної культури шляхом моделювання його складових фрагментів, що зумовлює доступність їх використання в урочній та позаурочній роботі з фізичного виховання; оцінювання педагогічної ефективності процесу формування особистої фізичної культури учнів молодших класів з метою вдосконалення його змісту та форм.

Із метою перевірки ефективності експериментальної методики нами проведено порівняльний аналіз сформованості особистої фізичної культури та її показників учнів експериментальних і контрольних груп, який виявив перевагу експериментальної методики над традиційною.

Так, знання з фізичної культури в ІІІ класі порівняно з вихідним рівнем

зросли майже утричі (16-24,6% до експерименту, 58-100% після експерименту; $P \leq 0,001$). У контрольній групі ці ж показники зросли лише до 28-55% ($P > 0,05$). Сформованість умінь першокласників із фізичної культури в експериментальній групі коливається в межах 44,4-66,7% проти 6,7-34,1% у контрольній ($P \leq 0,05$). До експерименту самостійно фізичними вправами займалися максимум 36,1% школярів, після експерименту цей показник зріс до 66,7% ($P < 0,01$). Після експерименту кількість дітей, залучених до роботи секцій, збільшилася майже на третину (0-53,4% до експерименту, 55,6-100% по його закінченні; $P < 0,05$).

Загальний стан особистої фізичної культури після експерименту в експериментальній групі відповідав високому рівню (73-78 балів). На початок експерименту він складав 53-56 балів. У контрольній групі як на початку, так і після закінчення експерименту він відповідав нижчому за середній рівню (53-61 балів).

Отже, аналіз загального рівня особистої фізичної культури виявив перевагу експериментальної методики над традиційною (рис. 2).

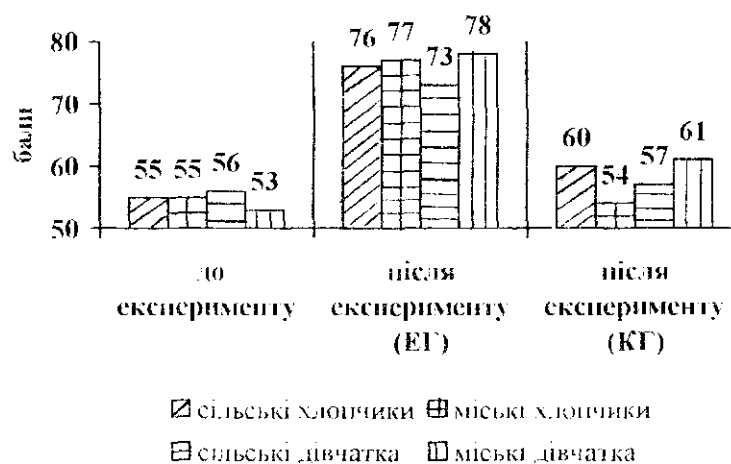

Рис. 2. Рівень особистої фізичної культури учнів до і після експерименту (у балах)

У п'ятому розділі "Аналіз і узагальнення результатів дослідження" підводяться підсумки дисертаційної роботи.

Аналіз результатів дослідження дав змогу виділити три групи одержаних нами даних: підтвердуючі дані, що доповнюють наявні розробки, та

абсолютно нові результати з досліджуваної проблеми.

У дослідженні підтвердилися дані Бачбенка С.Ю. (1973) про вирішальне значення особистості вчителя у процесі формування фізичної культури учнів. Так, знайшли підтвердження висновки Кравця В.П. (1996), Фіцули В.М. (2000) про те, що вчитель завжди був і залишається ключовою фігурою у процесі виховання незалежно від того, чи це виховання фізичне, моральне чи трудове; що процес фізичного виховання вимагає належного кадрового забезпечення.

Підтвердилися також результати досліджень Дубогай О.Д. (1991), Полієвського С.А. (1984) про вплив батьків на ставлення дітей до фізичної культури.

Велике значення у процесі формування особистої фізичної культури має зростання досягнень дитини. Цими дослідженнями ми підтвердили судження класика педагогіки В.О. Сухомлинського, який відзначав, що перед дитиною ніколи не повинна закриватися дорога до успіху: те, що вона не може зробити, вона зробить у майбутньому, а може, вже сьогодні або завтра.

Результатами нашої роботи доповнено дослідження Бальсевича В.К., Запорожанова В.О. (1997) про чинники та контрольні якісні показники, що визначають структуру поняття "особиста фізична культура" учня молодшого шкільного віку, а саме розширено зміст поняття "особиста фізична культура молодшого школяра".

Доповнені також дані Терехова М.Ф. (1986), Аросьєва Д.А. (1987), Горобей М.П. (1994), Вишневої Л.В. (1981), що стосуються шляхів формування потреби в заняттях фізичними вправами та бажання дітей займатися ними.

Підтверджено та частково доповнено результати дослідження Сварковської Л.С. (2000), проведеного зі старшими дошкільнятами, та дослідження Чернобая І.М. (1999) з молодшими школярами щодо важливості фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходів і самостійних занять фізичними вправами у процесі фізичного виховання молоді.

Новими є твердження про провідну роль стану фізичного здоров'я, розвитку фізичних якостей та відвідування учнем уроків фізичної культури при визначенні рівня сформованості особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку. Поряд із зазначеними показниками є й інші, а саме: рівень знань із фізичної культури, середній бал із предмета "Фізична культура", участь учня у спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходах, заняття обраним видом спорту і самостійні заняття фізичними вправами.

Абсолютно новою є розроблена система оцінки особистої фізичної культури, яка дає можливість порівнювати рівні сформованості окремих її компонентів. Нами вперше обґрунтовано використання коефіцієнта значимості при оцінці особистої фізичної культури, що дає змогу відділити вагом

показники від мало значимих.

Зовсім новим є спосіб обчислення рівня сформованості особистої фізичної культури учня молодшого шкільного віку, розроблений на базі математичного редактора Microsoft Excel 8.0 for Windows, який може бути використаний як електронний посібник для вчителів, батьків та всіх зацікавлених, кому небайдужий стан здоров'я дітей.

Щоб викликати інтерес та сформувати позитивну мотивацію у першокласників як передумову формування в них особистої фізичної культури, нами (і не також є новим) визначено педагогічні умови ефективного проведення занять фізичними вправами.

Все це в системі педагогічного впливу забезпечувало позитивну, високу емоційність занять: усвідомленість діяльності її активність учнів, належний вплив на фізичну та психоемоційну сферу учня; зацікавленість батьків у формуванні особистої фізичної культури своїх дітей.

ВИСНОВКИ

1. Аналіз літератури з проблеми формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку виявив:

фізична культура є тією частиною загальної культури людини, яка виражається ступенем розвитку її фізичних і духовних сил, рухових навичок та станом здоров'я;

– більшість теоретиків і практиків розуміють фізичну культуру особистості не як утілення в самій людині результатів використання матеріальних і духовних цінностей фізичної культури в широкому розумінні цього поняття, а лише як виконання нею фізичних вправ;

– в опрацьованих нами науково-методичних джерелах описуються переважно елементи структури поняття "фізична культура", однак мало уваги приділяється шляхам її формування. Особливо яскраво це проявляється при аналізі методологічних основ формування особистої фізичної культури учнів молодших класів;

– у науково-методичній літературі широко представлені засоби та методи формування інтересу до занять фізичними вправами, відзначається провідна роль педагога та місце батьків у цьому процесі. Проте проблема формування особистої фізичної культури не знайшла комплексного вирішення.

2. Структура фізичної культури особистості включає мотиваційний, пізнавальний і поведінковий компоненти, кожен з яких складається з відповідних показників. Показники їхньої сформованості такі: *пізнавального* – знання та методичні уміння з фізичної культури; *мотиваційного* – рухові якості, функціональні можливості, рівень фізичного здоров'я, психологічної особливості учня та оцінка з фізичної культури; *поведінкового* – складові частини

заняття фізичними вправами, заняття обраним видом спорту, участь у фізкультурно-оздоровчих, спортивно-масових заходах та спортивних змаганнях, відвідування уроків фізичної культури

3. Особиста фізична культура має формуватися з урахуванням навчально-пізнавальних, процесуальних, результативних, оціночних, соціально-позначимих мотивів та мотивів благополуччя, психологічних і анатомо-фізіологічних особливостей дітей, що дасть змогу у процесі фізичного виховання поєднати тілесний та духовний розвиток дитини. Разом з тим оптимальний розвиток дитини вимагає стресостійких впливів, методів стимуляції, які б забезпечували приріст здоров'я та позитивно впливали на процес формування особистої фізичної культури.

Визначальну роль у процесі формування особистої фізичної культури дітей молодшого шкільного віку мають батьки (52,6% опитаних), педагоги (23,6% опитаних), які скеровують цей процес.

Найефективніше процес формування фізичної культури молодших школярів, за оцінками респондентів (68,7%), може здійснюватися під час уроків. Поряд із цим важливого значення набувають позаурочні та самостійні форми занять.

4. Критеріями оцінки особистої фізичної культури є визначення психологічних особливостей учня (прояв сили, урівноваженості, рухливості первинних процесів), його рухових умінь і навичок (накопичення вправ, передбачених шкільною програмою з фізичної культури), фізичних якостей (оцінка за методикою Державних тестів), рівня здоров'я (визначення за експрес-оцінкою рівня здоров'я (Анапасенко Г.Л. 1992)), рівня знань та методичних умінь з фізичної культури, аналіз результатів діяльності (оцінка з фізичної культури, відвідування уроків, занять, спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходів, участь у змаганнях). Оцінювати особисту фізичну культуру варто на основі розрахунку, що дасть змогу порівнювати рівень сформованості окремих компонентів незалежно від кількості показників, а використання коефіцієнта значимості дозволить відокремити вагомі показники від малозначимих.

5. Констатуючий експеримент виявив нерівномірність розвитку показників особистої фізичної культури у міських та сільських учнів. Невілі вміщності спостерігаються і між дівчатками та хлопчиками.

Найнижчий рівень сформованості особистої фізичної культури виявлений за показниками знань і методичних умінь з фізичної культури (7-28,1%). Поряд із цим учні виявили низький рівень показників, що характеризують їхню участь у змаганнях (0-28,8%) та заняттях у спортивних секціях (0-26,7%).

6. Загальний рівень сформованості особистої фізичної культури червонокласників виходить на нижчому за середній рівні як у міських (55 балів – хлопці, 56 балів – дівчата), так і у сільських (55 балів – хлопці, 53 бали дівчата) школярів, що пояснюється відсутністю науковообґрунтованої

системи формування особистої фізичної культури школярів: низьким рівнем фахової підготовки вчителів щодо забезпечення належних педагогічних умов формування особистої фізичної культури.

7. Зміст програми формування особистої фізичної культури першокласників передбачає:

а) форми інтегровані заняття з фізичної культури, що включають ознайомлення з довкіллям, розвиток мовлення, музичних здібностей; спостереження батьками уроків фізичної культури в школі; сюжетні заняття: рапкова гімнастика з використанням танцювальних рухів, імітаційних вираз, художнього слова; заняття "Гурбуємося про своє здоров'я": фізкультурні розваги, спортивні вікторини; дидактичні ігри на спортивну тематику; віршовані фізкультхвилинки на предметних уроках; рухова діяльність дітей у позаурочний час; індивідуальні заняття з малорухливими та ослабленими дітьми; ескурсії до спортзалів, стадіонів зі спостереженням тренувань і змагань;

б) засоби – сучасні та народні рухливі ігри; використання художнього слова (віршів, оповідань, казок) та фольклорних матеріалів (загадок, прислів'їв, лічилки, скоромовок, пісень) на фізкультурно-спортивну тематику; розгадування спортивних кросвордів; збагачення вираз новими руховими завданнями; оформлення альбомів на спортивну тематику та розгляд ілюстрацій, картин; використання на заняттях вправ, ігор, психогімнастики; елементи змагань; естафети, спортивні вправи та ігри з елементами футболу, баскетболу;

в) методи та методичні прийоми навчання – переконання, заохочення, оцінка; бесіди; запитання, нагадування, зауваження, уточнення, ігровий метод; пошукові ситуації; евристичні запитання, логічні завдання; урізноманітнення фізкультурного обладнання та його раціональне використання; використання природного середовища для проведення різних вправ на вдосконалення основних рухів; музичний супровід.

8. Педагогічні умови формування особистої фізичної культури учнів перших класів такі: творче використання національних традицій фізичного виховання, урахування їхніх регіональних особливостей; урахування інтересів, потреб і мотивів школярів – основних рушіїв їхньої активності; детальна розробка програм покращення рівня сформованості компонентів особистої фізичної культури; активна участь у процесі формування особистої фізичної культури кожного школяра; урахування індивідуальних типологічних особливостей розвитку учнів і рівнів їхньої підготовленості; структурна довершеність процесу формування особистої фізичної культури шляхом моделювання його складових фрагментів, що зумовнює доступність їх використання в урочній та позаурочній роботі з фізичного виховання; оцінювання педагогічної ефективності процесу формування особистої фізичної культури учнів молодших класів з метою вдосконалення його змісту та форм.

9. Педагогічний експеримент виявив ефективність експериментальної методики. Так, знання з фізичної культури в експериментальній групі зросло майже утричі (з 16-25% до 58-100%) після експерименту ($P \leq 0,001$). У КІ ці показники зросли лише до 28-55% ($P \leq 0,05$). Уміння першокласників з фізичної культури в експериментальній групі покращилися до 44,4-66,7% проти 6,7-34,1% у контрольній ($P \leq 0,05$); до експерименту самостійно фізичними вправами займалися максимум 36,1% школярів, після експерименту цей показник зріс до 66,7% ($P \leq 0,01$), після експерименту кількість дітей, залучених до роботи секцій збільшилася майже на третину (від 0-53,4% до 55,6-100%) ($P \leq 0,01$).

10. Загальний рівень особистої фізичної культури після експерименту покращився в експериментальній групі до високого рівня (з 55-56 до 77-78 балів у міських школярів та з 53-55 до 73-76 балів у сільських учнів) ($P \leq 0,001$). У контрольних групах як до, так і після експерименту він був нижчий за середній у міських і сільських школярів і знаходився в межах 53-64 бала.

Ця праця є однією з перших спроб комплексного дослідження проблеми формування особистої фізичної культури першокласників. Подальші дослідження проблеми можуть бути спрямовані на пошук методик і нових об'єктивних критеріїв оцінки особистої фізичної культури учня молодшого шкільного віку; розробку компонентів особистої фізичної культури та методики їх формування в учнів середніх та старших класів, студентів вищих закладів освіти різних рівнів акредитації; підготовку майбутніх учителів до роботи з формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Огниста К.М. Методика формування фізичної культури учнів початкових класів (форми, засоби, методи). - Т.: ТДНУ, 2003. - 164 с.
2. Огниста К.М. Основи знань з фізичної культури для учнів 1-4 класів: Методичний посібник. - Т.: Мальва-ОСО, 2001. - 72 с.
3. Огниста К.М. Стройові вправи у фізичному вихованні школярів Навчальний посібник. - Т.: Астон, 2001. - 58 с.
4. Огниста К.М. До питання про сутність поняття "фізична культура" // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць / За ред. С.С.Срмакова. - Х., 1999. - №3. - С. 11-13.
5. Огниста К.М. Фахівці фізичного виховання та майбутні педагоги про компоненти особистої фізичної культури учнів молодших класів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць / За ред. С.С.Срмакова. - Х., 2001. - №14. - С. 30-34.
6. Огниста К.М. До питання про формування особистої фізичної культури

- учнів молодшого шкільного віку // Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей з галузі фіз. культури та спорту. – Л., 2000. – Вип. 4. – С. 23-25.
7. Огниста К.М. Оцінка рівня сформованості компонентів особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку // Молода спортивна наука України: Зб. наук. статей. – Львів, 2001. – Вип. 5. – Т.2. – С. 150-154.
 8. Огниста К.М. Дослідження ефективності використання форм, засобів, методів фізичного виховання у процесі формування особистої фізичної культури першокласників // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць. – За ред. С.С.Срмакова. – Х., 2003. – №1. – С. 11-13.
 9. Огниста К.М. Передумови формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – Т., 2002. – №3. – С. 121-125.
 10. Огниста К.М. Особливості формування особистої фізичної культури першокласників // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – Т., 2002. – №11. – С. 46-51.
 11. Огниста К.М. Гімнастика як один із засобів формування фізичної культури молодших школярів // "Сучасні проблеми розвитку теорії та методики гімнастики: Зб. наук. статей ДДФК. – Л., 1999. – С. 37-39.
 12. Огниста К.М. Проблеми формування фізичної культури у школярів // Актуальні проблеми оздоровчої фізичної культури, спорту дітей інвалідів та валеологічної освіти в навчальних закладах України: Матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. – Кіровоград, 1998. – С. 93-93.
 13. Огниста К.М. Рухлива гра як один із засобів формування основ фізичної культури учнів молодших класів // Сучасні проблеми розвитку теорії та методики спортивних і рухливих ігор. Тези III Всеукр. наук.-практ. конф. Л., 1999. – С. 28-30.
 14. Огниста К.М. Фізична підготовленість хлопчиків молодшого шкільного віку // Зб. наук. праць Міжнародного університету "РЕГТ" ім. Степана Дем'янука. – Рівне, 2001. – Вип. 2. – 2001. – С. 245-247.
 15. Огниста К.М. Чинники формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку // Кінезіологія в системі культури: Матеріали конф. – Івано-Франківськ, 2001. – С. 26-27.

АНОТАЦІЇ

Огниста К.М. Педагогічні умови формування особистої фізичної культури першокласників. Рукопис. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту зі спеціальності 24.00.02 – Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Львівський державний інститут фізичної культури. Львів, 2003 рік.

Дисертацію присвячено проблемі формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку. У ній розкривається поняття "особиста фізична культура", компоненти та критерії її оцінки. Аналізуються форми, засоби, методи та методичні прийоми ефективного формування особистої фізичної культури. Висновки підтверджено даними тестових випробувань, результати впроваджено в практику фізичного виховання учнів молодшого шкільного віку.

Метою дослідження було розробити і науково обґрунтувати методiku формування особистої фізичної культури першокласників та експериментально перевірити її ефективність. Об'єктом дослідження є процес фізичного виховання молодших школярів загальноосвітньої школи. Предмет дослідження - зміст, форми та методи формування особистої фізичної культури першокласників у процесі фізичного виховання. Наукова новизна дослідження: розкрито сутність і структуру поняття "фізична культура особистості"; вперше розроблено методiku визначення, показники, критерії оцінки та рівні сформованості особистої фізичної культури учнів перших класів; визначено педагогічні умови організації навчально-виховного процесу, спрямованого на формування особистої фізичної культури першокласників; розроблено способи обчислення рівнів особистої фізичної культури; обґрунтовано використання коефіцієнта значимості при оцінці особистої фізичної культури.

Ключові слова: фізична культура; особиста фізична культура учнів молодшого шкільного віку; педагогічні умови, форми, засоби, методи, методичні прийоми формування особистої фізичної культури учнів молодшого шкільного віку; компоненти, критерії оцінки особистої фізичної культури.

Огнестая Е.Н. Педагогические условия формирования личной физической культуры первоклассников. – Рукопись. Диссертация на соискание научной степени кандидата наук по физическому воспитанию и спорту по специальности 24.00.02 Физическая культура, физическое воспитание различных групп населения, Львовский государственный институт физической культуры, Львов, 2003 г.ч.

Диссертация посвящена проблеме формирования личной физической культуры учеников младшего школьного возраста. В ней раскрывается понятие "личная физическая культура", компоненты и критерии ее оценки. Анализируются формы, средства, методы и методические приемы эффективного формирования личной физической культуры. Выводы подтверждены данными тестовых испытаний, результаты введены в практику физического воспитания учеников младшего школьного возраста.

Целью исследования было разработать и научно обосновать методiku формирования личной физической культуры первоклассников и

экспериментально проверить её эффективность. Объект исследования процесс физического воспитания младших школьников общеобразовательной школы. Предмет исследования - содержание, формы и методы формирования личной физической культуры первоклассников в процессе их физического воспитания. Научная новизна исследования: раскрыта сущность и структура понятия "физическая культура личности"; впервые разработана методика определения, показатели, критерии оценки и уровни сформированности личной физической культуры учеников первых классов; определены педагогические условия организации учебно-воспитательного процесса, направленного на формирование личной физической культуры первоклассников; разработан способ вычисления уровней личной физической культуры; обосновано использование коэффициента значимости при оценке личной физической культуры.

Ключевые слова: физическая культура; личная физическая культура учеников младшего школьного возраста; педагогические условия, формы, средства, методы, методические приемы формирования личной физической культуры учеников младшего школьного возраста; компоненты, критерии оценки личной физической культуры.

Obnysta K.M. Pedagogical conditions of formation of personal physical culture of first grade students. – Manuscript. Thesis for obtaining scientific degree of candidate of sciences in physical education and sports in speciality 24.00.02 – physical culture, physical education of different population groups. Lviv State Institute of Physical Culture, Lviv, 2003.

The thesis is devoted to the problem of formation of personal physical culture of junior school-age students. The notions of personal physical culture, components and criterion of its evaluation are revealed in it. The analysis of forms, means, methods and methodological technique of effective formation of personal physical culture is done. The results are verified by the data of tests, the results are introduced into the practice of physical training of junior school-age students.

The analysis of literature in formation of personal physical culture of junior school-age students revealed that: physical culture is a part of person's general culture, which is expressed by the level of development of her or his physical and spiritual forces, moving skills and health; most of scientists and practitioners understands personal physical culture not as an embodiment the results of usage material and spiritual values of physical culture within the person in wide understanding of this notion, but only execution physical exercises by the person; little attention is paid to the ways of person's formation as an individual.

The leading index of formation of personal physical culture of junior school-age students is proper condition of health, which must become the axis of this process, the dominating index must be knowledge about healthy way of living and knowledge of rules of safety during execution of exercises. The leading role in the

process of formation of personal physical culture of junior school-age children should play parents, teachers, who must direct this process. The most effective process of formation of personal physical culture of junior school-age children should be done during lessons. But important sense is devoted to extracurricular classes.

The components of personal physical culture of junior school-age students are: cognitive, motivate, behavioral ones. The prominent criteria of their evaluation are: skills in physical culture, independent physical training exercises, going in for some kinds of sports, participation in physical cultural-sanitary, sport-mass actions and sport competitions, attending lessons and mark in physical education. Evaluating personal physical culture one should compare the level of formation of some components independently from the number of criteria of evaluation, and the usage of solemnity criteria helps to separate less important and useful criteria.

Pedagogical conditions of formation of physical culture are creative usage of physical education traditions, taking into consideration regional peculiarities of physical conditions of students and cultural graphical and ethnical features of the region; taking into consideration interests, needs and motives of students, - main motive power of their activity, detailed development of programs of improving level of formation of physical culture of each student, which reinforces their wish to improve themselves, to affirm themselves; taking into consideration individual-typological peculiarities of student' development and levels of their preparation; structural perfection of the process of formation of personal physical culture by means of modeling of it components, which is a reason of its mass character and availability of usage in lesson and extracurricular work in physical education.; evaluation of pedagogical effectiveness of process of junior students' personal physical culture formation in order to improve it content and forms of execution. Their realization provides the possibility to improve the level of formation of junior students' personal physical culture.

The object of research: content, forms and methods of formation of personal physical culture of students of junior forms in the process of their physical education

The purpose of research: to develop scientifically proved system of formation of personal physical culture of students of junior forms and to check its effectiveness experimentally

Methods of research: studying of literature and documentary materials; theoretical analysis and synthesis; pedagogical observation; questioning (questionnaires, conversations); pedagogical experiment; testing; methods of mathematical-statistic processing of data

Scientific novelty of the research: 1. that we

- Development of the methodology of definition and criteria of evaluation of personal physical culture of students of junior forms for the first time.
- Development of the system of educational work directed for the formation of

which include: tradition of Ukrainian body training; system of factors which are united by the notion healthy way of life; establishing pedagogical cooperation with all interested sides concerning the above-mentioned problem:

- Revealing the main point and the structure of the notion "Physical culture of a personality".
- Determination of the complex of organizational-pedagogical conditions of improving the process of formation of personal physical culture of students of junior forms:
- Explaining the usage of solemnity criteria while evaluation of personal physical culture:
- Development of algorithm of calculation of personal physical culture.

Key words: physical education, personal physical culture of junior students, pedagogical conditions, forms, means, methods, methodological ways of formation of personal physical culture of junior students, components, criteria of evaluation of personal physical culture of junior students.